

МЕЂУНАРОДНЕ САНКЦИЈЕ СА ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА ЕКОНОМСКЕ САНКЦИЈЕ У УСЛОВИМА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

INTERNATIONAL SANCTIONS WITH PARTICULAR REFERENCE TO ECONOMIC SANCTIONS IN THE FACE OF GLOBALIZATION

Жељко Петровић

Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове,
Република Српска, Босна и Херцеговина
petrovicz@yahoo.com

***Апстракт:** Међународне санкције су инструмент дипломатске или економске природе којим се настоје промијенити активности или политике попут кришења међународног права или људских права, или политике које не поштују владавину права или демократска начела. Међународне санкције предузима држава или више њих против других држава из политичких разлога и повреда међународног права. То су по правилу ненасилне акције које се предузимају како би се државе присиле на промјену појединих аспеката вањске или унутрашње политике који се сматрају неприхватљивим и супротним међународном праву. Међународне санкције захваљујући привредним кретањима у свијету и узајамној повезаности држава, постале су изузетно дјелотворно политичко средство за рјешавање проблема у међународној заједници. Економске санкције састоје се у увођењу казних царинских стопа на увоз робе, блокирању извоза робе у одређену државу или потпуног прекида било ког облика трговине, чиме се врши притисак на привреду дате државе. Оне се јављају у облику ембарга, бојкота на увоз робе, обуставе или забране давања кредита итд. Предмет анализе овог рада јесте дефинисање, генеза, функције и циљеви међународних санкција са посебним освртом на економске санкције као и њихову улогу у условима глобализације у дипломатским активностима држава у савременој међународној заједници. Радам се указује на чињеницу да међународне санкције уз дипломатију представљају најефикаснију алтернативу рату као средство за рјешавање међународних спорова. Посебан осврт дат је на економске санкције те последице које изазивају по привреде држава у условима глобализације, указујући на велику осјетљивост привреде сваке државе на блокаду протока роба, лица и капитала.*

***Кључне ријечи:** Економија, санкције, држава, трговина, дипломатија, политика, међународна заједница.*

Abstract: *International sanctions are instruments of a diplomatic or economic nature that seek to change activities or policies such as violations of international law or human rights, or policies that do not respect the rule of law or democratic principles. International sanctions are taken by a state or more against other states for political reasons and violations of international law. These are, as a rule, non-violent actions taken to force states to change certain aspects of foreign or domestic policy that are considered unacceptable and contrary to international law. International sanctions, thanks to economic developments around the world and the interconnectedness of states, have become an extremely effective political tool for dealing with problems in the international community. Economic sanctions consist of imposing penal tariffs on the import of goods, blocking the export of goods to a particular country, or completely interrupting any form of trade, which puts pressure on the economy of that country. They occur in the form of embargoes, boycotts on the importation of goods, suspension or prohibition of lending, etc. The subject of analysis of this paper is to define, genesis, functions, goals of international sanctions with special reference to economic sanctions and their role in the conditions of globalization in the diplomatic activities of states in the contemporary international community. The paper points to the fact that international sanctions in addition to diplomacy represent the most effective alternative to war as a means of resolving international disputes. Special attention is given to economic sanctions and the consequences they cause for the economies of states in the conditions of globalization, pointing to the high sensitivity of the economy of each country to blocking the flow of goods, persons and capital.*

Key Words: *Economy, sanctions, state, trade, diplomacy, politics, international community.*

УВОД

Међународним санкцијама се путем мјера дипломатске или економске природе имају за циљ промијенити политике којима се крши међународно право, људска права или политике које нису засноване на владавини права и демократији. Оне се предузимају од стране држава или међународних организација у склопу њихове спољње и сигурносне политике. Крањи циљ који се настоји постићи јесте заштита општих заједничких вриједности у складу са начелима Повеље Уједињених нација, очување мира и јачање међународне сигурности, развој и промовисање демократије и владавине права те поштовање људских права и основних слобода (Новак, 2013, стр. 61).

Њима се жели промијенити политика или поступци оних на које се примјењују. Треба да се предузму тако да се у најмањој могућој мјери одразе негативно према оним који нису одговорни за политику или поступке због којих се примјењују санкције. Међутим често имају ефекта на цивилно становништво као и на активности у држави које нису противправне по међународном праву.

Међународне санкције се уводе када се угрожавају интереси државе или међународне организације која их предузима како би се друга држава присилила на промјене прије свега политичке природе. То је једна врста притиска који

води изолацији у случају угрожавања интереса и повреде међународних стандарда. Често имају велике хуманитарне последице и изазивају отпор у јавности, а очекивања од њих су често нереална. Обично се међународне санкције уводе постепено, али постоје случајеви када се оне уведу у кратком року у пуном обиму. Међународне санкције јако често се предузимају у савременој међународној заједници у условима глобализације, као веома дјелотворно средство за рјешавање међународних спорова. Посебно велике ефекте имају захваљујући процесу глобализације који је захватио све државе свијета. У таквим условима све је више демократских држава у међународној заједници и све су више државе упућене једна на другу, те сваки прекид робе, лица и капитала деструктивно дјелује по њих. У глобалном свијету изолација државе је немогућа и води њеном уништењу (Чалић, 1992). Данас је посебно актуелно и комплексно питање примјене међународних санкција када су оне постале свакодневница.

Код међународних санкција постоји однос државе према држави а не однос државе према појединцу како је то код унутрашњих санкција. Државе имају суверенитет на својој територији што значи да имају потпуну власт независну било од које друге власти, па тако и власти изван државе, тако да мјерама присиле које обухватају међународне санкције доводи се у питање суверенитет државе (Смрчек, 2005, стр. 113-114). Међутим основа међународних санкција произилази из међународних обавеза које су државе преузеле прихватањем међународних докумената, прије свега Повеље Уједињених нација, као и поштовања општих начела прихваћених од цивилизованих народа. Код примјене међународних санкција посебно се поставља питање не само њихове правне природе него и њихове сврховитости.

1. Појам санкције

Да би се одредио појам међународне санкције неопходно је одредити санкцију као правни појам уопште. Санкције представљају реакцију друштва или његов већег дијела на одређено понашање које може да се прихвата или не прихвата. Израз санкција настао је од латинске ријечи *Sancire, Sanctio* што значи учинити светим, неповредивим у религијском значењу. Првобитно је санкција представљала реакцију друштва на повреду одређених религијских правила, док се временом термин санкција почео да користи у смислу неповредивости правила уопште (Деган, 2011).

Правно санкција означава дио правне норме, који се назива секундарна диспозиција. Правна норма састоји се из диспозиције и санкције и оне заједно представљају правила понашања. То су алтернативна правила понашања, што значи да примјењује или једно или друго. Санкција је дио правне норме којом се утврђује правна последица неког понашања које се квалификује као деликт. У сваком случају услов за примјену санкције је деликт гдје нема разлога за искључење противправности. Услов за примјену санкција мора бити предвиђен

јер санкција се примјењује само у случајевима када је дошло до прекршаја диспозиције. Прекршај чини радња која је супротна оном понашању које је у диспозицији предвиђено као обавезно. Та радња може се састојати у чињењу или нечињењу (Лукић и Кошутић, 1975, стр. 140-143). Санкције се надовезују на противправни акт који мора бити у директном односу са санкцијом. Правне санкције имају троструку функцију која се састоји у кажњавању којим се указује на границе недозвољеног понашања, накнаду претпрљене штете и превенцију којом се има за циљ спречавање чињења истих или сличних дјела убудуће. Санкције су дио шире проблематике примјене принуде и односа права и принуде.

2. Међународне санкције

Међународне санкције или санкције у области међународног права треба разликовати од санкција у области унутрашњег права, мада постоје и бројне сличности, несумњиво иста им је основа. У оквирима класичног међународног права, право на примјену санкција имале су само државе, које су по свом дискреционом мишљењу доносиле одлуку о њиховој примјени. Таквом слободном примјеном санкција могло је доћи до злоупотреба и остваривања права јачег. Санкције су се састојале у виду репресалија, економских притисака, а најчешће у виду примјене оружане силе, односно рата. У савременој међународној заједници рат је непрохватљив као вид рјешавања спорова међу државама и представља међународни злочин (Кривокапић, 2006, стр. 109). Државе нису више једини субјекти међународног права, постоји широко развијена мрежа међународних организација у чијем раду учествује више држава, те постоји могућност за објективније доношење одлука и саму примјену санкција. Тако да данас међународне санкције поред држава користе и међународне организације (Аврамов и Крећа, 1996, стр. 115-116). Међународне санкције су радње које предузима држава или више њих против других држава из политичких разлога и повреда међународног права. То су по правилу ненасилне акције које се предузимају против држава како би се присиле на промјену појединих аспеката вањске или унутрашње политике који се сматрају неприхватљивим и супротним међународном праву. Све до 20. вијека рат је био главно средство за рјешавање спорова између држава. Свака држава уколико није могла да заштити неки свој интерес заштићен међународним правом, могла је да користи мјере самопомоћи (Лапаш, 2016, 659-660). Проблем самопомоћи огледао се у томе што је сама држава одлучивала да ли је дошло до повреде међународног права од стране друге државе, што често није било објективно одлучивање. У 20. вијеку међународне санкције заједно са дипломатијом постају најчешће коришћено средство за рјешавање спорова између држава. Међународне санкције захваљујући привредним кретањима у свијету и узајамној повезаности држава у условима глобализације, постале су изузетно дјелотворно политичко средство за рјешавање проблема у међународној заједници. Међународне санкције доводе на удар режиме у појединим државама, који због тежине ситуације која настане њиховим дејством, долазе у

ситуацију гдје се јавља незадовољство унутар државе, као и осуда од стране других држава.

Поједини теоретичари сматрају да су међународне санкције само начин како се њиховим предузимањем, не би предузеле конкретне и ефикасније мјере против држава у којима постоје проблематични режими, јер за то не постоје непосредни интереси великих сила. Приговара се да санкције у многим аутократским државама доводе до јачања недемократских кретања, повећања политичких притисака и јачања таквих система из разлога стварања увјерења у држави да се мора одржати јединство у циљу борбе против спољњег непријатеља који је наметнуо санкције. Међународне санкције често погађају социјално најугроженије категорије становништва, док су са друге стране подлога за развој организованог криминала и корупције (Addis, 2003, стр. 575). Међународне санкције не би смјеле да погађају недужне и народ у цјелини, међутим у њиховој примјени често долази до таквих ситуација које су по међународном праву неприхватљиве. Повеља Уједињених нација предвиђа примјену међународних санкција у случају повреде међународног права, а орган који одлучује да ли је до те повреде дошло је Савјет безбједности Уједињених нација. Савјет безбједности Уједињених нација као првенствено политички орган, да би донио одлуку о примјени међународних санкција, треба да утврди да постоји противправно дјело, као што је пријетња миру, нарушавање мира или агресија. Он ће у том случају учиниоца позвати да се повинује привременим наредбама, а уколико то не учини може примјенити разне облике међународних санкција од одређених економских и дипломатских мјера, па све до примјене оружане силе (Новокмет, 2019). Оружана сила се примјењује као последње крајње средство уколико сви остали облици санкција не дају резултате. Да би Савјет безбједности Уједињених нација донио одлуку о предузимању међународних санкција неопходно је да све сталне чланице гласају потврдно и да буде најмање девет потврдних гласова.

Данас се за државе чија се политика или закони сматрају неспојивим са међународним стандардима, називају државама паријама (*pariah state*). Такве државе су под сталним критикама других држава и међународних организација, као и свјетских медија. Најчешће су то критике упућене на унутрашњу политику државе, а углавном непоштовање људских права. Према таквим државама се обично примјењују међународне санкције. Уколико држава угрожава интересе и сигурност других држава, такве државе се у савременој међународној заједници називају државама одметницима (*Rogue state*). То је израз који је настао у САД и користи се за државе за које се сматра да својом политиком угржавају свјетски мир и сигурност. То су државе које су повезане са међународним тероризмом и производњом и набавком оружја за масовно уништење (Приморац, 2002). Разликују се од држава парија јер оне немају само неприхватљиву унутрашњу политику, него и вањску. Последњих десетак година овај израз се углавном користи у службеној политици САД и њених савезника којим се називају државе чија политика је у супротности са њиховим интересима. САД оправдавају своје интервенције према оваквим државама полазећи од чињенице да оне нарушавају стабилност и сигурносту цјелокупној

међународној заједници, те се према њима примјењују различити облици међународних санкција.

Објект међународноправне санкције у начелу увијек је међународноправни субјект који је повриједио примарну међународноправну норму и једино он може учинити такав акт јер је носилац права и обавеза које му односном нормом признаје међународна заједница и тиме га чини својим субјектом. Међународноправни систем и поред својих специфичности у погледу хоризонталне, нехијерарске структуре, показује битне разлике у односу не само на правне већ и односу остале нормативне системе. Он располаже примарним нормама које намећу права и обавезе субјектима чије односе уређује чинећи их сопственим субјектима као носиоцима субјективних права и обавеза, непосредно под тим истим примарним нормама. Међународноправни систем располаже и властитим секундарним нормама предвиђајући њима санкције као властите реакције на повреду односних примарних норми, што се односи управо на повреду оних субјективних права повриједитеља примарне норме. При томе се адресат примарних норми једини јавља као способан повриједити захтјеве њихове диспозиције. Међународноправна санкција могла би се одредити као реакција међународноправног система, односно међународне заједнице, на деликт као повреду примарне међународноправне норме, садржану у повреди иначе заштићеног међународноправног субјективног права објекта те санкције, а због почињеног односног деликта (Лапаш, 2008, стр. 463-464).

Од међународних санкција треба раликовати кривичноправне санкције у међународном праву, које подразумијевају примјену одређених кривичних санкција према лицима која су учинила противправни акт у међународном праву. Примјена ових санкција предвиђена је низом међународних конвенција и оне се могу примјењивати од стране надлежних органа унутар држава као и надлежних органа у међународној заједници који се у ту сврху оснивају (Nielsen, 2009). Од међународних санкција треба разликовати и изолацију државе која представља искључење државе из међународне заједнице чиме се држава искључује из свих међународних организација, прекида дипломатске односе са другим државама, као и било који други контакт са другим државама био он привредни, културни, просвјетни или спортски. До изолације државе по правилу долази одлуком чланица међународне заједнице као вид кажњавања у циљу најчешће промјене режима у једној држави и промјене њеног идентитета у цјелини. Изолација државе представља насилно мијешање у унутрашње послове друге државе и насилну интервенцију, што је изричито забрањено Повељом Уједињених нација. Изолација државе угрожава елементарна људска права, а посебно право на живот, јер доводи до уништења економије државе и самим тим општег сиромаштва. Она је једна ретроградна појава, која се јавља као инструмент политике силе, без ослоњања у праву и моралу (Аврамов и Крећа, 1996, стр. 119). Изолација државе може настати и самом одлуком државе, међутим то је данас у условима глобализације неприхватљиво имајући у виду вишеструко негативне ефекте по саму државу који тиме настају (Лозина, 2006). Управо супротно од изолације јесте глобализација која је све израженија у свим сегментима друштва, а посебно у области економије која је основа сваке државе. Данас долази до све већег приближавања националних привреда

јединственом глобалном тржишту. Привреде држава се интегришу у мултидимензионалну мрежу економских, социјалних и политичких веза и у таким условима нема мјеста изолацији.

2.1. Подјела међународних санкција

Међународне санкције у зависности да ли се примјењују од стране државе или међународних организација дијеле се на мултилатералне и унилатералне. Мултилатералне санкције су мјере које примјењују разне међународне организације према државама које су учиниле неки противправни акт, док се унилатералне примјењују од стране једне државе по њеној дискреционој одлуци. Мултилатералне санкције примјењују се оквирима који су одређени уговором о оснивању међународне организације.

Ове санкције могу се састојати у следећим мјерама према држави чланици: искључење из чланства, забрана гласања, одузимање свих права унутар међународне организације, морално-политичкој осуди и у крајњем случају примјени принудних мјера. Основна подјела међународних санкција јесте на дипломатске, војне и економске санкције.

2.1.1. Дипломатске санкције

Дипломатске санкције чини велики број мјера којима се ограничавају дипломатски односи између двије или више држава. Представљају најчешћи, али истовремено и најблажи облик међународних санкција јер се углавном свде на вербалне или писмене протесте или на повлачење амбасадора из друге државе или протјеривање страних амбасадора уз ограничавање контаката званичника тих држава. Оне су обично увод за примјену оштријих санкција. Ове санкције имају више симболичну него практичну вриједност и служе првенствено за изражавање незадовољства политиком једне државе и као вид упозорења прије примјене економских или војних санкција које имају вишеструко негативне последице по државу (Димитријевић и Стојановић, 1996).

Европска унија је 2003. године у облику дипломатских санкција забранила високим представницима држава чланица контакте са представницима Кубе, како би изразила незадовољство за укидање мораторијума на смртну казну. Дипломатске санкције поред држава могу се усмјерити и према појединцима високим званичницима држава у одређеним случајевима. Тако је Европска унија председнику Бјелорусије забранила приступ у државе чланице због става да је његова владавина у Бјелорусији недемократска.

2.1.2. Војне санкције

Војне санкције имају за циљ да се онемогуће непривратљиве војне акције одређене државе. Блажи облик може бити ембарго на увоз војне опреме, нешто строжији облик је коришћење оружаних снага како би се спровела блокада неке

државе. Војним санкцијама може да се повриједи суверенитет државе, тако што ће се предузети одређене мјере војног карактера којима се успостављају сигурносне зоне или зоне забране лета на територији државе на коју се односе санкције. У тим зонама оружаним или полицијским снагама државе према којој су успостављене санкције забрањује се приступ, а у супротном примјениће се оружана сила од стране државе или држава које су увеле санкције. Као крајња мјера може се предузети војна интервенција на одређену државу, а често под оправдањем наметња мира и демократије у одређеној држави.

Чињеница је да државе у међународним односима настоје остварити што бољу позицију, те у наступу према другим државама често се користе силом односно средствима која нису морална, само како би остварила своје циљеве. Историја је показала да су државе у својој спољној полицији често наступале противправно, на штету других држава употребом војне силе (Porrer, 1998, стр. 86-87). У том контексту војне санкције су често средство у рукама моћних држава за остварење сопствених циљева и промоцију пуне силе у међународним односима.

2.1.3. Економске санкције

Економске санкције састоје се у увођењу казних царинских стопа на увоз робе, блокирању извоза робе у одређену државу или потпуног прекида било ког облика трговине, тако да се врши притисак на привреду дате државе. Оне се јављају у облику ембарга, бојкота на увоз робе, обуставе или забране давања кредита итд. Могу бити пропраћене блокадом поморског, ваздушног и копненог саобраћаја у циљу њихове ефикасније примјене. Циљ ових мјера је промјена неприхватљиве политике коју спроводи држава према којој се предузимају. Економске санкције треба разликовати од економског притиска јер је услов за њихову примјену постојање противправног акта, док се економским притиском настоји да постигне одређени политички циљ. Економски притисак као мјера која се примјењује у међународној заједници управо представља противправни акт који се користи као недозвољено средство политичке борбе између држава. Економске санкције треба разликовати и од трговинских санкција које немају за циљ потпуну забрану трговине, него примјену посебних царинских тарифа за одређене државе, првенствено ради постизања одређених економских циљева. Економске санкције могу се примјенити стварањем утиска о противправности једног акта, најчешће путем средстава јавног мњења што може довести до реакција које се одржавају на економију једне државе. Имајући у виду да информације у средствима јавног информисања нису увијек објективне оспорава се законитост примјене економских санкција на овај начин. Сврха економских санкција јесте изазивање поремећаја у привреди државе, како би дошло до промјене режима у држави или да би се онемогућило режиму који је на власти да проводи своју политику. Неки од примјера дугогодишњих санкција јесу санкције Уједињених нација према СР Југославији у периоду од 1992. до 1995. године или економске санкције које су САД увеле према Куби после доласка Фидела Кастра на власт 1961. године.

Економским санкцијама покушава се без примјене силе да дође до налажења заједничког рјешења у међународним односима које ће бити у интересу свих или бар већине. Један од резултата економских санкција јесте нагодба, која је негдје између почетних преговарачких позиција. Међутим економске санкције могу да се користе и као вид надмоћи једне стране како би се извршио притисак на другу страну да пристане на њене услове (Салакјуз, 2006, стр. 8-11). Данас у условима глобализације свијет је незамислив без свеопште сарадње држава. Без обзира на величину и степен развијености држава оне су упућене једна на другу. Међународна заједница заснива се на сарадњи и сагласности свих њених чланова. Због универзалних вриједности неопходна је сарадња свих држава како би се превазилашле постојеће кризе (Аврамов, 1998, стр. 70). Економске санкције могу да буду идеално средство заштите универзалних вриједности међународне заједнице док са друге стране могу да доведу у питање само њену основ.

Државе имају потребу да свијету објасне своју политику и своје унутрашње пориве који утичу на међународну активност. Скуп унутрашњих процеса и дјеловање на свјетској политичкој сцени све је више повезан и условљен процес (Остојић, 1989, стр. 31). Развојем цивилизације и забраном примјене силе у рјешавању спорова међу државама те забраном да се насилним путем остварују интереси држава, долази до промјена у међународној заједници у правцу зближавања држава. Државе су приморане на коегзистенцију, те су принуђене на успостављање међусобних односа, што је немогуће без одређених међусобних уступака (Новаковић, 1938, стр. 60). Држава је у свијету економске повезаности и демократских промјена добила значај као никад прије те економске санкције су једно од средства за остварење интереса држава у таквим околностима. Државе су упућене једна на другу и функционисање државе као самосталне изоловане јединке практично је немогуће. Данас се економским санкцијама остварују циљеви који се нису могли остварити ни оружаним сукобима нити примјеном свих других метода којима су државе често прибјегавале кроз историју.

ЗАКЉУЧАК

Очекивања од међународних санкција су често нереална и за постизање резултата потребно је вријеме. Некада је циљ санкција само да се представници дате државе доведу за преговарачки сто и тиме да се отклоне поступци који су довели до санкција. Међународне санкције у великој мјери су се користиле након Другог свјетског рата и често су представљале алтернативу рату као средство за рјешавање међународних спорова.

Међународне санкције некада представљају одсуство конкретних мјера против држава које крше међународно право односно њихових политика. Оне знају да доведу до супротних ефеката у датим државама од оних који се желе постићи тако да долази до повећања репресије, притисака, нарушавања људских права и негативних посљедица по недужно цивилно становништво. Економске санкције посебно су деструктивне те могу да доведу до колапса привреде државе и општег

сиромаштва, те представљају основ за развој организованог криминала и корупције. Међународне санкције треба да приморају државу промијени неприхватљиво поступање, односно да се примора да исправно чини или да се примора на нечињење. Савремену међународну заједницу карактерише стално настојање за поштовањем људских права док са друге стране све су чешћа кршења истих. Често су то државе са тоталитарним режимима који су годинама на власти те се међународним санкцијама настоји извршити њихова промјена. Државе често непоштују своје међународне обавезе што се одржава не само по становништво дате државе него и за међународну заједницу у цјелини имајући у виду међусобну повезаност држава у свијету глобализације. У условима глобализације односно међусобне повезаности и условљености држава, постоји потреба постојања одређених средстава како би се државе могле прислито на одређено поступање уколико поступају супротно од утврђених правила. Једном врстом казне која обично има економске последице настоје се извршити промјене у поступању дате државе. Уједињене нације су главни ауторитет у међународној заједници за доношење одлуке о предузимању међународних санкција, али такву одлуку могу да донесу и друге међународне организације, као и саме државе. Међународне санкције се предузимају због политичких или економских мотивисаних поступака, као врста притиска прије свега на недемократске режиме са угроженим људским правима. Услијед свеопште глобализације и велике умрежености и комплексности међународних односа међународне санкције све се чешће користе у различитим облицима које имају мањи или већи успјех

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Аврамов, С. (1998). *Трилатерална комисија: Светска влада или светска тиранија*. Нови Сад: Ветерник.
- [2] Аврамов, С., и Крећа, М. (2011). *Међународно јавно право*. Београд: Савремена администрација.
- [3] Addis, A. (2003). Economic Sanctions and the Problem of Evil. *Cincinnati, Human Rights Quarterly*, 25, str. 573-623.
- [4] Деган, Ђ., В. (2011). *Међународно право*. Загреб: Школска књига.
- [5] Димитријевић, В., и Стојановић, Р. (1996). *Међународни односи*. Београд: Службени лист.
- [6] Кривокапић, Б. (2006). *Међународно право корени, развој, перспективе*. Београд: Мегатренд Универзитет.
- [7] Лапаш, Д. (2008). Право на међународни саобраћај и прометне санкције Уједињених народа - негација једног темељног права државе?. *Зборник Правног факултета у Загребу*, 58 (1-2), стр. 453-473.
- [8] Лапаш, Д. (2016). Право на употребу силе у савременом међународном праву. *Филозофска истраживања*, 36 (4), стр. 659-678.
- [9] Лозина, Д. (2006). Глобализација и суверенитет државе. *Зборник радова Правног факултета у Сплиту*, 43 (1), стр. 17-41.
- [10] Лукић, Р., и Кошугић, Б. (1975). *Увод у право*. Београд: Научна књига.
- [11] Nielsen, A., C. (2009). *Међународно казнино право и повјест – uvod u istraživački projekt, Politička misao: časopis za politikologiju*, 46 (4), стр. 67-75.
- [12] Новак, С. (2013). Уводно о санкцијама Европске уније. *Загребачка правна ревија*, 2 (1), стр. 61-73.

- [13] Новаковић, М. (1938). *Основи међународног јавног права I*, Београд: Штампарија Привредник.
- [14] Новокмет, Р., Р. (2019). Утјецај санкција Вијећа сигурности УН-а на заштиту темељних људских права. *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 40(2), стр. 627-650.
- [15] Остојић, М. (1989). *Записи из дипломатије*. Сарајево: Ослобођење.
- [16] Попрег, Р., К. (1998). *Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji, Plima proročanstva: Hegel, Marx i posljedice*. Сарајево: Правни центар Фонд отворено друштво Босне и Херцеговине.
- [17] Приморац, И. (2002). Државни тероризам и протутероризам. *Политичка мисао: часопис за политикологију*, 39 (3), стр. 60-74.
- [18] Салакјуз, Ц., В. (2006). *Светски преговарач*. Београд: Факултет за економију, финансије и администрацију Унив ерзитет Сингидунум.
- [19] Сврчек, Т. (2005). Државна сувереност и међународно казнено судовање. *Правник: часопис за правна и друштвена питања*, 39 (81), стр. 113-140.
- [20] Чалић, Д. (1992). Глобализација као визија развоја савременог свијета. *Економски вјесник*, 5 (2), стр. 157-170.

SUMMARY

International sanctions seek to exert pressure on States to act in accordance with established rules of the international community. These sanctions can be taken by states as well as international organizations. They are one of the most widely used assets in the contemporary international community. They want to change the policies or practices of those to whom they apply. They should be undertaken in such a way as to reflect as little as possible on those who are not responsible for the policies or procedures for which the sanctions are applied. International sanctions are very often taken in the contemporary international community in the context of globalization, as a very effective means of resolving international disputes. They have particularly great effects thanks to the globalization process that has affected all countries of the world. In such conditions, more and more democratic states are in the international community, and more and more states are directed at each other, and every interruption of goods, persons and capital acts detectively on them. The basic division of international sanctions is into diplomatic, military and economic sanctions. Economic sanctions seek, without the use of force, to find a common solution in international relations that will be in the interest of all or at least the majority. In the conditions of globalization, ie interconnectedness and conditionality of states, there is a need for certain means to enable states to resort to certain actions if they act contrary to established rules. One type of punishment that usually has economic consequences is an effort to change the behavior of a given state.